

Přibližně 20 metrů jižně od Jeskyně skřítků leží poslední z malých jeskyněk (č. 5). Jde o puklinu se vstupem ve střední části 10 m vysokého skalního bloku. Portál má podobu šikmého čtyřúhelníku o podstavě široké 110 cm a horní hraně 82 cm. Průměrná šířka jeskyně je 135 cm, výška 75 cm a do hloubky jeskyně postupně klesá, délka je 430 cm, neprůleznou část jeskyně nemá. Dno je pokryté listím, ve větší hloubce je hlinité až kamenité a mírně stoupá v úhlu 5° do hloubky jeskyně. Ve stejném skalním masivu se nachází několik dalších puklin, které jsou na rozhraní definice jeskyně. Dosahují délky několika metrů, jsou zpravidla neprůlezná a velmi často mají několik vchodů.

Znovunalezení Jeskyně skřítků je velkým přínosem pro severočeskou speleologii. Jeskyňářům zvyklým na klasické krasové prostory o rozměrech několikařádově větších se může tato jeskyně zdát jako příliš malá až nevýznamná. Je třeba však vzít v úvahu fakt, že v neovulkanitech Ústeckého kraje, potažmo ve vyvřelých či metamorfovaných horninách obecně nejsou jeskyňní jevy příliš běžné a mapovatel v takovémto území vítá jakoukoli, byť jen několikametrovou dutinu, která vyhovuje one vágní definici jeskyně „kam se vejde člověk“. S celkovou délkou 24,3 metru se jedná o druhou nejdelší pseudokrasovou jeskyni vytvo-

řenou v jiných než sedimentárních horninách v Ústeckém kraji, svými parametry je srovnatelná např. s jeskyňí Naděje v Lužických horách, která dosahuje 29 metrů. Význam této lokality navíc zvyšuje fakt, že se zde vyskytuje významná kolonie vrápenců. O jeskyňi proto projeví zájem i biologové z CHKO České středohoří a Labské pískovce a v příštích letech zde bude pravděpodobně zahájeno pravidelné sčítání.

Ze všech těchto důvodů bude Jeskyně skřítků v nejbližší době zařazena do evidenční databáze JESO, spolu s přesným záznamem její polohy v GISu.

Poděkování

Tato práce vznikla v rámci řešení projektu „Studium biologické rozmanitosti arachnocenóz pseudokrasových jeskyň v neovulkanitech severních Čech“, realizované autorem za finanční podpory MŽP (projekt SP/2d3/4/07).

The Dwarf Cave – An Object Destroyed, Lost or Existing?

*In the old regional literature there we can read information about the object (or objects) so called “Dwarf Cave”. This cave was regarded as extinguished or destroyed for a long time. It was found a new cave in the uphill of the Pustý vrch Hill (498.8 m) in the autumn 2006. This cave corresponds by the shape of interior with the old drawing of the Dwarf Cave. It is cleft type cave 24,3 m long and 8 m high, so that it is the second longest pseudokarst neovolcanic cave in the Ústecký region. The importance of the Dwarf Cave increase the fact, that the stable population of the lesser horseshoe bat (*R. hipposideros*) occurs here.*

Vrstevní jeskyně v neovulkanitech – terminologický problém

Richard Pokorný¹ a Kateřina Pokorná²

¹ Fakulta životního prostředí, Univerzita J. E. Purkyně, Králova výšina 7, Ústí nad Labem 400 96; e-mail: pokornyr@fzp.ujepr.cz

² České Armády 11A, Litoměřice, 412 01, e-mail: zum.1@seznam.cz

Úvod

Názvosloví označující geomorfologické jevy, obdobné klasickému krasu v horninách obsahujících CaCO₃ a MgCO₃, je dlouhodobě dis-

kutovanou problematikou. V minulosti byly veškeré tyto útvary řazeny pod pojem „pseudokras“ bez ohledu na to, v jakých horninách a jakými procesy vznikly. Obecně užívaná defi-

nice pseudokrasu hovořila o útvarech, vzniklých v nekrasových (či nekarbonátových) horninách, podobných útvarům krasovým (Vítek 1979). Toto kumulativní označení však v sobě zahrnuje dvě zcela nesouvisející skupiny jevů, jakými jsou a) chemicko-fyzikální procesy obdobné rozpouštění uhličitánů a b) procesy, při kterých vznikají geomorfologické útvary především mechanických působení.

O poměrně zdařilé rozdělení všech těchto jevů se pokusil Cigna (1978), který definoval *kras* (a *hyperkras* v hydrotermálním prostředí) pro krasové jevy v karbonátových horninách; *parakras* pro jevy vzniklé fyzikální či chemickou interakcí hornina-voda v materiálech jako například kvarcitech, tufech či sádrovcích a halitech; pod pojem *hypokras* řadí jeskyně vzniklé působením teploty, např. v ledu či lávě a konečně *pseudokras* sensu stricto, kam patří jeskyně vzniklé pouze mechanickým působením. Jak zdůrazňuje Cigna (1978), na vzniku pseudokrasových forem se nepodílí chemický ani fyzikální rozpustný proces.

Vedle členění na základě genetických procesů se ve speleologické literatuře vyskytuje také nomenklatura založená na typologii hornin. Zde se používají termíny jako *klastokras* pro parakrasové jevy v karbonátových klastických sedimentech či *vulkanokras* pro para-, hypokrasové pseudokrasové výlevné vyvřeliny (Field 2002).

Materiál a metody

Předmětem tohoto příspěvku jsou jeskyně, jakožto typické příklady tzv. mezoforem reliéfu. V české literatuře se pro jiné než krasové jeskyně používá rozdělení dle Vítky (1981). Ten vychází z one zobecnující definice pseudokrasu sensu lato a pseudokrasové jeskyně dělí na *puklinové* vzniklé rozšířením vertikální pukliny, *vrstevní* vytvořené na horizontálním rozhraní méně odolných vrstev hornin, *roz-*

sedlinové podmíněné rozestoupením skalních bloků za vzniku dutiny tvaru písmene „V“ či „A“, *suťové* definované jako volné prostory mezi balvany v suťových závalech a přechodné formy vznikající kombinací dvou nebo více výše uvedených typů, tzv. jeskyně *kombinované* a konečně *jeskyňní výklenky*, což jsou dutiny vzniklé libovolným způsobem, přičemž jejich výška či šířka převažuje nad hloubkou.

Dané členění však Vítek (1981) aplikuje pouze na sedimentární horniny s tím, že u metamorfítů a vyvřelin je vyloučen typ jeskyň vrstevních a sporné případy řadí k puklinovým jeskyňím. V posledních letech však bylo v Českém středohoří objeveno několik jeskyň, které mají prokazatelně *vrstevní* charakter.

Tyto speleologické objekty byly zdokumentovány v rámci terénních průzkumů, prováděných za účelem inventarizace speleologických objektů ve vulkanických a metamorfovaných horninách Ústeckého kraje (Štveráková, Pokorný 2006). Tehdy se podařilo zaznamenat pět jeskyň o délce 1,7–11,6 m. Obecně se jedná o nepřítis známé lokality, na které upozornil jako první Veselý (2004), který popisuje tzv. Zlatou díru poblíž Františkova nad Ploučnicí.

Vedle již publikovaných lokalit byly zdokumentovány dvě jeskyně v Průčelské roklí u Ústí nad Labem, krátká jeskyňka na Pustém vrchu (498,8 m n. m.) u Děčina a jeskyňní výklenek na vrchu Magnetovec (520,6 m n. m.) východně od Ústí nad Labem.

Popisované lokality

Zlatá díra (Goldloch)

Na levém břehu Ploučnice, v ohybu silnice z Benešova do Františkova nad Ploučnicí, při severním úpatí kóty 399 m n. m., dříve nazývané *Schieferberg* a přímo proti zřícenině hradu

Ostrý se nachází tři podzemní dutiny, patrné přímo ze silnice. Dvě z dutin jsou prokazatelně antropogenního původu, v posledním případě však jde o přirozenou, horizontální jeskyni (Veselý 2004).

Obr. 1: Jeskyně Zlatá díra – pohled od portálu ven k silnici. Foto: R. Pokorný.

Jeskyně je vytvořena v čediči až čedičovém tufu. Na křížení hlavní podélné trhliny, tří bočních přibližně svislých puklin v jižní stěně jeskyně a také vrstevních šikmo probíhajících spár, došlo k postupnému rozšíření systému puklin díky zvětrávání, rozpouštění a vymrzání málo odolné horniny. Vstup do jeskyně má nepravidelný tvar s podstavou 140 cm a výškou 210 cm. Vpravo od portálu se nachází jeskynní výklenek s trojúhelníkovitým průřezem o podstavě 200 cm, hloubce 250 cm a výšce u vstupu 80 cm, který je pilířem spojen s hlavní jeskyní. Šířka portálu by proto měla být měřena až ke konci tohoto výstupku a dosahuje celkové hodnoty 7 m. Vlastní jeskynní prostor má podobu širokého oválu, v jehož levé části se nacházejí čtyři prstovité výstupky. Boční chodbičky mají postupně

délku a šířku: první 1,3 m a 0,3 m, druhá 1 m a 0,4 m a třetí 0,45 m při šířce 1,7 m. Poslední výklenek, tvořící mírně lomené pokračování jeskyně, je dlouhý 2 metry, široký maximálně 1,2 metru. Dno jeskyně je hlinité a stoupá mírně vzhůru pod úhlem cca 20°. Výška jeskyně se pozvolna snižuje, jen v posledním výstupku se mírně zvedá na 50 cm. Celková délka jeskyně je 7,5 m.

Jeskyně v Průčelské rokli 1., 2.

Přibližně 1,5 km od obce Brná jižně od Ústí nad Labem leží ve svahu labského údolí ostře zaříznutá Průčelská rokle. Přibližně uprostřed její délky se ve svahu nad levostranným přítokem potoka, který

Obr. 2: Jeskyně v Průčelské rokli 2. – západní vchod. Foto: R. Pokorný.

protéká roklí, nacházejí dva osamělé skalní bloky o výšce cca 15 metrů. Ve větším, jižněji položeném masivu jsou vytvořeny dvě středně velké jeskyně. V menším skalním bloku byly nalezeny malé dutinky erozního charakteru

o rozměrech několika desítek centimetrů, které mohou být iniciálními stadii nově se tvořících jeskyněk.

První jeskyně (*foto na obálce*) leží v patě západní stěny skály. Začíná širokým portálem v podobě protáhleho půloblouku o podstavě a výšce 170 cm. Portál je hluboký 1 m a v jeho zadní stěně jsou patrné celkem tři otvory tvořící přerušovanou linii. Průlezný je otvor ležící zcela vpravo, který je svým tvarem zmenšeninou celého portálu. Šířka tohoto vchodu je 100 cm a výška 80 cm. Směrem do hloubky jeskyně dno upadá pod úhlem cca 10° v celkové průlezné délce 450 cm a šířce 180 cm. Výška je u vstupu 80 cm, později klesá na 50 cm. Na konci průlezné části jeskyně pokračuje neprůleznou puklinou o šířce 110 cm, výšce 30 cm a přibližné délce 220 cm. V neprůlezné části dno stoupá pod úhlem 20° směrem do nitra jeskyně. Dno je v přední části pokryto silnou vrstvou navátého listí, ve hloubce je dno skalnaté s jemnou vrstvou hlinité sutě. Celá podzemní dutina má podobu dutiny ukloněné pod úhlem 45° ve směru S-J, vytvořené vyvětráním vrstvy horniny, kterou je silně zvětralý čedič bohatý na kalcit. Na několika místech jeskyně jsou patrné pozůstatky „pilířů“, tedy míst, kde zůstala část zvětralé horniny v podobě jakéhosi sloupku. Jedná se tedy bezpochyby o typickou vrstevní jeskyni, což podporuje i vzhled a uspořádání otvorů v portálu.

Druhá jeskyně je vytvořena ve stejném skalním bloku, cca 3 m sv. nad spodní jeskyní, přibližně 2,5 metru vysoko od paty skály. Vlastní jeskyni tvoří dlouhá, nízká chodba se dvěma vchody. Spodní vchod vychází na stejné straně skály jako první jeskyně a má podobu oblouku o podstavě 170 cm a výšce 115 cm. Odtud jeskyně pokračuje strmě vzhůru pod úhlem cca 45° v celkové délce 7,5 m, průměrné výšce 70 cm a šířce 210 cm. Jeskyně je vytvořena

pravděpodobně na erozní vrstvě, o čemž svědčí ploché a široký průřez dutiny. V délce 5 metrů od spodního vchodu vychází z levé strany jeskyně odbočka v délce 170 cm, šířce 80 cm a výšce cca 10 cm, vytvořená na pokračování stejné horninové vrstvy. Tato odbočka je neprůlezná, nicméně vychází až na severní stranu jeskyně v podobě malého a špatně dostupného okna. V nejvyšší části průlezné části jeskyně stoupá kolmo vzhůru horní vchod v podobě propásky o hloubce 265 cm a tvaru v podobě obdélníku o rozměrech 35×170 cm. Tento vchod je pro své rozměry jen obtížně průlezný. Po severní stěně skály k němu vede pěšina a přímo před vchodem je malá plošina. V přímém pokračování podzemní dutiny jeskyně pokračuje jako neprůlezná puklina o délce 140 cm, výšce 70 cm a šířce 40 cm. Dno je skalnaté, jen na některých místech pokryté jemnou sypkou hrabankou a sutí. Jeskyně je pravděpodobně kombinací vrstevní/puklinové, vytvořené na šikmo položené vyvětralé vrstvě horniny, která je v horní části rozevřená svislými puklinami tvořícími propásku a neprůleznou část.

Jeskyně skřítků

Jihozápadně až jv. od vrcholu Pustého vrchu (498,8 m n. m.) sv. od Děčína bylo pod hranou náhorní plošiny v roztroušených skalních blocích tvořených zvětralým tefritem objeveno pět jeskyněk různých kategorií, které daly za vznik pověstem o „Jeskyních skřítků“ zmiňovaným ve staré regionální literatuře. Jedna z těchto malých dutin má na vstupu podobu trojúhelníku o podstavě 30 cm, výšce 40 cm a délce 250 cm. Jde o puklinovou/vrstevní jeskyni vniklou kombinací mrazového a chemického zvětrávání na styku kolmé pukliny a vodorovně uložené vrstvy velmi zvětralé horniny. Dno je vodorovné, hlinité, jeskyňka je vzhledem k rozměrům neprůlezná.

Obr. 3: Jeskyně skřítků – celkový pohled. Foto: R. Pokorný, 2006.

Výklenek na Magnetovci

Východně od Ústí nad Labem se nachází masiv vrchu Magnetovec tvořený táhlým hřbetem s orientací SV–JZ. Cca 200 m od vrcholu se nachází ve strmém svahu zřetelný skalní srub. V jeho blízkosti leží v patě stěny mělká jeskyňka (foto na obálce).

Vchod do jeskyně má podobu obdélníku s podstavě 230 cm a výšce 135 cm. Jeskyně je velmi mělká a vnitřní prostor má jednoduchý tvar s postupně se snižujícím profilem. Maximální délka jeskyně je 170 cm, neprůleznou část jeskyně nemá. Dno jeskyně tvoří skalní

podklad, místy pokrytý několika cm mocnou vrstvičkou jemně zvětraliny a do nitra jeskyně stoupá pod úhlem cca 15°. Jeskyně vznikla v souvrství hrubozrnných rozpadavých pyroklastik tefritového původu s hojnými vyrostlicemi augitu, biotitu, kalcitu a foidů. Geneze jeskynní prostory byla podmíněna přítomností mírně ukloněné polohy velmi jemného tufu hnědavé barvy. Tyto tufy jsou dobře patrné především v pravé zadní části jeskyňky, kde vykazují výraznou vrstevnatost. Oproti okolním pyroklastikám výrazně rychleji erodují a jejich vyvětráváním se dutina začala otvírat do nadloží i podloží tufů vrstevní jeskyně (Chvátal 1999).

Všechny výše popisované jeskyně mají zpravidla horizontální až mírně svažité charakter. Jsou vytvořeny ve zvětralých tefritech, tufech až pyroklastikách - je třeba podotknout, že vlastní charakteristika pyroklastických hornin je značně nejistá, pro účely této práce jsou raženy mezi horniny vyvěřelé, právě pro jejich materiálovou podobnost se zvětralými čediči a tefrity. Jeskyně obvykle kopírují méně odolnou vrstvu horniny, podél které se rozšiřují směrem k portálu. Na několika lokalitách byl zjištěn zvýšený obsah CaCO_3 v podobě jemně žilnatiny až krystalických poloh centimetrových mocností. Všechny tyto jeskyně mají zřetelně dynamický

charakter, který se projevuje výraznými změnami interiéru jeskyně, rychlým prohlubováním a zároveň zasouváním dutiny zvětralým materiálem.

Veselý (1999, 2004) lokality popisuje jako jeskyně *pseudokrasové vrstevní*, resp. kombinované typu *vrstevní/puklinové*. V jejich popisu správně uvažuje o erozním (tedy mechanickém) a v jisté míře i korozním (fyzikálně/chemickém) působení průlinových vod, které pronikají systémem mikropuklin. Tím v jeskyních dochází k vyplavování uvolněných horninových částic a chemických roztoků. Na rozvolňování vulkanických hornin má tedy vliv rozpouštění jejich uhličitánové příměsi kyselou srážkovou vodou a zároveň mikroeroze, tedy velmi pozvolné vymílání. Protože na všech těchto lokalitách tvoří matečnou horninu velmi porézní a nasákový materiál, na genezi jeskyní se zřejmě podílela voda nejen v kapalně fázi, ale i v podobě ledu prostřednictvím mrazového zvětrávání.

Vznik všech těchto lokalit je tedy podmíněn erozí, avšak nikoli pouze mechanickou, ale zejména fyzikální a v některých případech dokonce i chemickou. Tím se dostáváme do rozporu s definicí vrstevních jeskyní, která říká že mohou být vyvinuty pouze v sedimentárních horninách a zároveň také s definicí pseudokrasu, protože zde dochází i k rozpouštění horniny.

Při snaze o systematické zařazení těchto jeskyní můžeme již při jejich zběžném pohledu vyřadit kategorii správně a přesně definovaných rozsedlinových a suťových objektů. Zbývá tedy dořešit problém vrstevní x puklinové jeskyně. Z Vítkovy (1981) práce vyplývá, že oba tyto diskutované typy jsou si poměrně blízké, protože vznikají v podstatě obdobnými procesy. Hlavním rozdílem je fakt, že u vrstevních jeskyní vznikají dutiny na zpravidla horizon-

tálních tektonických či odlučných predispozicích, přičemž z hlediska exogenních činitelů a sil převládá eroze (mechanická i fyzikálně/chemická, vymílání a rozpouštění), v případě jeskyní puklinových se jedná o dutiny vznikající na vertikálních trhlinách či systému trhlin a převažuje zde působení gravitace se všemi jejími následky (řícení, trhání mrazem). Nelze souhlasit s tvrzením, že vrstevní jeskyně se vyskytují jen v sedimentárních horninách (v klasickém pojetí termínu sediment), protože například právě v tufech a pyroklastikách se běžně vyskytují velmi podobné objekty. Z toho důvodu lze jeskyně popsané výše charakterizovat jako *vrstevní*, přičemž by bylo vhodné definici vrstevní jeskyně formulovat namísto původního: „Vyskytují se pouze v sedimentárních horninách, jejich vznik je závislý na destrukci poloh, např. odrolováním vrstevních lavic, vyvětráváním nebo vyplavováním méně odolných partií. ... Morfologicky se jim mohou podobat některé jeskyně v krystalických horninách, vzniklé podél horizontálních puklin nebo ploch odlučnosti, které však jsou geneticky puklinovými jeskyněmi (Vítek 1981), tímto způsobem: „Vyskytují se ve všech typech hornin, jejich vznik je závislý na mechanické či fyzikálně-chemické destrukci poloh, např. odrolováním vrstevních lavic, vyvětráváním, vyplavováním či rozpouštěním méně odolných partií. ... V jiných nežli sedimentárních horninách se vyskytují především v komplexech vulkanosedimentárních a vulkanoklastických hornin a také ve vyvěřelinách silně alterovaných, tektonicky podrcených či s vysokým obsahem kalcitu nebo jiných rozpustných minerálů.“

Přítomnost systému vodorovných puklin v horninách není pro vznik vrstevní jeskyně nezbytnou podmínkou (avšak jejich výskyt není vyloučen). Pokud jsou tyto pukliny v nadloží či podloží rychleji erodovatelné vrst-

vy přítomny, mohou nejvýše vznik jeskynní dutiny poněkud urychlit.

Druhým problémem je zařazení těchto vrstevních jeskyní do Cignovy klasifikace. U několika z nich bylo prokazatelně dokázáno působení podpovrchové a podzemní vody na rozpouštění kalcitové příměsi v hornině a tím vypadávaní jednotlivých klastů spojených alespoň částečně kalcitovým tmelem. Faktkem tedy je, že na vznik těchto vrstevních jeskyní má vliv nejen pouhé mechanické rozrušování horniny, ale i odolnost horniny vůči vyplavování a rozpouštění.

Závěrem tedy je, že vrstevní jeskyně podle nové charakteristiky tedy mohou náležet nejen do kategorie *pseudokrasu*, ale v některých případech mohou svou genezi částečně nebo dokonce úplně spadat do kategorie *parakrasu*.

Závěr

Na základě šesti lokalit krátkých dynamických jeskyní v Českém středohoří je nutno přehod-

notit a upřesnit definici jeskyní puklinových – vzniklých na svislých tektonických poruchách a jeskyní vrstevních – vznikajících ve vodorovných vrstvách méně odolných hornin, ať už se jedná o sedimenty, vyvřeliny či metamorfity.

Poděkování

Tato práce vznikla v rámci řešení projektu „Studium biologické rozmanitosti arachnocenóz pseudokrasových jeskyní v neovulkanitech severních Čech“, realizované autorem za finanční podpory MŽP (projekt SP/2d3/4/07).

The Bedding Type Caves in Neovolcanic Rocks – the Nomenclatory Problem

The paper below attends to the terminology of the non-karstic caves, misfused in the term pseudokarst in former times. The aim of the manuscript is to apply the detailed classification of the non-karstic caves to the parakarst, the hypokarst and the pseudocarst s. s. and herewith to the crack, cleft, block-field, bedding and combine type caves (plus cave niches) for all types of rocks. This classification was usually used only for the sedimentary rocks, but it is possible to use it for the all categories of volcanic and metamorphic rocks too. It was discovered and described five caves in the Tertiary neovolcanites in the area of the České středohoří Mountains, belongs to the category of bedding type caves.

Literatura

- Cigna, A. A. (1978) A Classification of Karstic Phenomena. – International Journal of Speleology, 10, 1, 3-9.
- Field, M. S. (2002): A Lexicon of Cave and Karst Terminology with Special Reference to Environmental Karst Hydrology. – National Center for Environmental Assessment – Washington Office, 214 str.
- Chvátal, P. (1999): Geologický inventarizační průzkum přírodní památky Magnetovec - Skalní hřib. – Interní nepublikovaná zpráva AOPK, nečíslováno.
- Štveráková, K., Pokorný R. (2006): Evidence pseudokraso-

vých jeskyní ve vulkanických a metamorfovaných horninách Ústeckého kraje. – In: Sborník příspěvků semináře „Svahové deformace a pseudokras 10.-13.5.2006 Ostravice“.

- Veselý, M. (2004): „Zlaté díry“ u Františkova nad Ploučnicí. – Děčínské vlastivědné zprávy, 14, 1, 12-18.
- Vítek, J. (1979): Pseudokrasové tvary v kvádrových pískovcích severovýchodních Čech. – Rozpravy ČSAV 89/4, Academia Praha, 153-165.
- Vítek, J. (1981): Morfometrická typizace pseudokrasu v Československu. – Sbor. ČSGS, 81/3, Academia Praha, 58 str.

TROCHA HISTORIE

Jak to bylo se „Stálou krasovou výstavou“ na zámku v Rájci

Ladislav Slezák

Musím říct, že mne Kelf zase jednou příjemně potěšil článkem „Krasová muzea v Moravském krasu“. Tento článek, prezentovaný ve Speleu č. 46 mne přímo pohládl po duši a potěšil i srdíčko člověka, který se kdysi i v problematice prezentace speleologie tak trochu angažoval.

Pozorný čtenář si jistě povšimnul, jaké osudy postihly doklady dlouholetých snažení významných krasových badatelů a jak jsou si tyto osudy podobné. Dr. Jindřich Wankel, který archeologicky vytěžil a odborně zpracoval světoznámý nález z Býčí skály, neuspěl s nabídkou k vystavení celé kolekce nálezů v české kotlině a tak volky nevolky zamířil do Vídně. Úspěšně! Bohužel. Jan Knies na tom byl obdobně, jen nemusel tak daleko, jen do Brna.

Dnes se setkáváme s různými iniciativami, postavenými na různých fondech, podporující sport, kulturu, cestování a Bůh ví co ještě, ale muzeum speleologie v místech, kde se vskutku speleologie u nás vylíhla a kde se scházely kapacity celého světa je stále v úrovni nadějí, povzdechů a fikce. Cožpak by to snad byl ekonomický „propadák“ nebo ostuda naší vědy?

V kapitole o expozici Moravského krasu na zámku v Rájci, o jejímž konečném osudu,

(jak se ostatně sám autor přiznává), mu není nic známo. Tato „Stálá výstava krasová“ byla instalována Moravským muzeem v Brně a skutečně slavnostně otevřena 25. května 1952. Byla dislokována v prvním poschodí zámku a fond jejích exponátů byl zapůjčen řadou oddělení tohoto muzea. Výstava plnila svůj úkol a poslání až do let šedesátých, kdy přišel její neodvratný zánik. Jen málokdo ví, že důvodem likvidace výstavy byla prohlubující se krize studené války a přípravy na možný světový konflikt.

Objekt zámku v Rájci figuroval v oné době na seznamu skladišť materiálu civilní obrany a ochrany a jako případná vojenská nemocnice. Vyklízení probíhalo v roce 1962. Geologické vzorky převzalo zpět geologické oddělení. Rovněž tak i osteologický materiál včetně skupiny koster jeskynních medvědů. Obrazy převzala zpět Moravská galerie a nově vzniklému „Oddělení pro výzkum krasu“ zbyl, kromě několika krápníků a map, ústřední exponát – dávný potápěčský skafandr, který se tak proslavil při průzkumu jeskyní.

Právě k odvozu tohoto exponátu do Brna se váže jedna úsměvná historka. Muzejní Barakas, auto pro všechno, řídil pan Josef Nezval,